

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1 A
2513 AA S GRAVENHAGE

Datum

Betreft Uitkomst heroriëntatie Directe financiering kinderopvang

Inleiding

De kinderopvangtoeslag werkt op dit moment niet goed genoeg. Niet goed genoeg voor de uitvoering, en belangrijker, niet goed genoeg voor ouders en kinderen. Door de voorschotsystematiek bij de kinderopvangtoeslag en de hoogte van de toeslag krijgt een deel van de ouders met dergelijk hoge terugvorderingen te maken dat de aflossing problematisch wordt. Met als bijkomend effect dat de overheid een aanzienlijk deel van dat geld niet meer terugkrijgt. Daar komt bij dat onzekerheden, verantwoordelijkheden en risico's nu te veel op het bordje van ouders liggen.

Het is belangrijk dat ouders een effectieve, betrouwbare en voorspelbare rijksbijdrage voor kinderopvang ontvangen. Zoals het Centraal Planbureau ook aantoonde, is een rijksbijdrage voor kinderopvang een van de meest effectieve instrumenten om de arbeidsparticipatie te stimuleren. Niet voor niets geeft de Rijksoverheid in totaal **[PM]** uit aan de kinderopvangtoeslag. Mede daarom intensificeert het kabinet de kinderopvangtoeslag in 2016 en 2017 voor bij elkaar € 490 miljoen. Zolang een deel van de ouders te maken krijgt met naheffingen, betalingsregelingen en financiële onzekerheid bij het gebruik van de kinderopvangtoeslag, zal deze rijksbijdrage echter niet optimaal doelmatig kunnen zijn.

Daarnaast is niet wenselijk dat de verantwoordelijkheden – en dus ook de gevolgen als er iets mis gaat – vrijwel volledig bij ouders liggen. Dat is bij de huidige kinderopvangtoeslag wel het geval, zoals ik in de paragraaf *problemanalyse* hieronder verder zal toelichten. De samenleving en de kinderopvangbranche profiteren van jonge ouders die zorgtaken combineren met betaald werk. Jonge ouders zijn een van de motoren van de arbeidsmarkt: zij zorgen daarmee voor belastinginkomsten en helpen de gevolgen van de vergrijzing en ontgroening te mitigeren. Dat de kinderopvangbranche profiteert van jonge werkende ouders is helder; het is een branche met een omzet van bijna 6 miljard per jaar **[PM check]**. Het is dus in alle opzichten redelijk om zowel overheid als kinderopvangbranche te vragen een deel van de verantwoordelijkheden van ouders over te nemen. Daarbij moet de uitvoering wel soepel kunnen verlopen en moeten kinderopvangondernemers de ruimte blijven houden om kwalitatief goede kinderopvang voor een passende prijs aan te bieden.

De problematiek rondom de kinderopvangtoeslag (KOT) heeft, in combinatie met de politieke wens om tot een vereenvoudiging van het toeslagenstelsel te komen,

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070
F 070
www.rijksoverheid.nl**Contactpersoon**T 06
@minszw.nl**Onze referentie****Bijlagen**

Eindrapportage heroriëntatie

ten grondslag gelegen aan het in 2014 genomen besluit om een vorm van directe financiering (DFKO) nader te onderzoeken en een wetsvoorstel voor te bereiden.

Mede naar aanleiding van het advies van het Bureau ICT-toetsing (BIT), de reacties op de internetconsultatie en overige toetsen heb ik eerder besloten een heroriëntatie te starten. In mijn voortgangsbrief van 22 juni 2016¹ heb ik aangegeven dat ik uw Kamer na het zomerreces zou informeren over de uitkomsten hiervan. Daarin voorziet deze brief, die ik mede namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen verstuur.

Heroriëntatie

Om een voor de toekomst een efficiënte, flexibele en robuuste uitvoering neer te zetten ontwikkelt het kabinet, zoals eerder aangekondigd, een nieuwe financieringssysteem voor de kinderopvang, waarbij de Rijksoverheid kinderopvangorganisaties voortaan rechtstreeks bekostigt. Een financieringssysteem die hoge terugvorderingen zoveel mogelijk terugdringt zodat ouders niet in de (financiële) problemen komen, ouders meer en eerder financiële zekerheid biedt, en minder gevoelig is voor fouten. Een nieuwe systeem moet voor de kinderopvangsector zo min mogelijk verstorend werken en borgen dat de vrije marktwerking en keuzevrijheid voor ouders in stand blijven. De overheidsbijdrage in de kosten van kinderopvang blijft voorbehouden aan ouders die beiden werken, en ouders blijven een inkomensafhankelijke ouderbijdrage betalen.

Tijdens de heroriëntatie heb ik de probleemstelling en doelstellingen van het traject opnieuw tegen het licht gehouden, de alternatieven voor het bereiken van de doelstellingen herwogen en beoordeeld of directe financiering nog steeds de beste oplossing is voor de gesignaleerde knelpunten in het huidige stelsel. De probleemanalyse en oplossingsrichtingen zijn opnieuw onder de loep genomen. Hierbij is beschikbare informatie geanalyseerd waardoor het mogelijk was om tot een verscherpte analyse te komen. De bij deze brief gevoegde eindrapportage van de heroriëntatie is hiervan de weerslag.

Uitkomst heroriëntatie: nieuwe financieringssysteem doorzetten

Op basis van de uitkomsten van dit proces heb ik besloten om de overgang naar de nieuwe systeem door te zetten. Ik kies daarbij voor een tijdspad waarin ik streef naar het indienen van een wetsvoorstel bij uw Kamer vóór de verkiezingen in maart 2017, en waarbij er verdere investeringen worden gedaan om de transitie naar de nieuwe systeem mogelijk te maken, gericht op volledige invoering per 1 januari 2020, met eventueel een geleidelijke invoering per 1 januari 2019. Ik zal dit besluit nader toelichten in deze brief.

In deze brief neem ik uw Kamer graag mee in welke afwegingen het kabinet heeft gemaakt op basis van de heroriëntatie en de besluitvorming over een nieuwe financieringssysteem. Bij een dergelijk besluit is namelijk altijd een complexe afweging aan de orde tussen de baten (in hoeverre worden problemen opgelost), de kosten en de risico's waarmee een oplossing gepaard gaat. De haalbaarheid van alternatieven is daarbij mede beoordeeld in de grotere context van de dienstverlening van het Rijk aan de burger.

Allereerst neem ik u mee in de probleemanalyse zoals ik die de afgelopen maanden heb uitgevoerd. Daarna ga ik in op de onderzochte alternatieven

Datum

Onze referentie

Met opmerkingen Afhankelijk van besluit stuurgroep en minister tekst aanpassen.

¹ [PM Verwijzing brief 22 juni 2016]

oplossingen. Vervolgens schets ik hoe ik het proces de komende maanden voor me zie.

Probleemanalyse kinderopvangtoeslag

De uitdagingen in de huidige kinderopvangtoeslag (KOT) zijn fors. Hier de belangrijkste cijfers:

- Jaarlijks moeten zo'n 75.000 gezinnen (13% van het totaal aantal ouders dat de kinderopvangtoeslag ontvangt) € 500 of meer aan de Belastingdienst terugbetalen, omdat zij een te hoog voorschot aan KOT hadden ontvangen. Voor bijna 7.000 gezinnen is dat bedrag meer dan € 5.000².
- In april 2016 heeft de Belastingdienst als gevolg van deze terugvorderingen met zo'n 30.000 aanvragers een specifieke betalingsregeling moeten treffen en voor 20.000 aanvragers heeft dit geresulteerd in een problematische schuld die niet meer op een normale wijze kan worden afgelost. Daarbovenop maken bijna 48.000 ouders gebruik van de standaardbetalingsregeling van de belastingdienst.
- Deze hoge terugvorderingen vinden vaker plaats bij ouders in de lagere inkomensgroepen. Juist ouders in de lagere inkomensgroepen zijn niet altijd in staat dergelijke terugbetalingen op te vangen. Dit heeft als gevolg dat er betalingsproblemen bij grote groepen ouders ontstaan.
- Door de hiervoor geschetste problematiek is er sprake van openstaande vorderingen waarvan de verwachting is dat een deel daarvan niet meer kan worden geïnd. In totaal staat meer dan € 600 mln. aan vorderingen bij ouders open. Daarnaast is de post problematische vorderingen opgelopen tot meer dan € 200 mln. Er is inmiddels over de looptijd van de kinderopvangtoeslag van 2006 tot heden een bedrag van circa € 175 mln. afgeschreven.
- Omdat een deel van de ouders de toeslag niet kan terugbetalen, wordt in de raming van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor toekomstige toeslagjaren jaarlijks circa € 35 mln. aan terugvorderingen als oninbaar afgeschreven. Over de oudere toeslagjaren tot en met 2012 wordt uitgegaan van gemiddeld ruim € 50 miljoen aan oninbare vorderingen per toeslagjaar. Dat is ongeveer 1 à 2 % van de jaarlijkse uitgaven aan de KOT.
- Met het preventieve toezicht wordt jaarlijks circa € 36 mln. aan resultaat geboekt. Dit zijn vaak fouten die in een vroeg stadium gedetecteerd en hersteld worden. Een analyse laat zien dat er in het huidige stelsel verschillende vormen van fraude mogelijk zijn (zoals valsheid in geschrifte: te veel uren factureren, geen recht, samenspanning). De meeste fraudezaken hebben betrekking op de gastouderopvang waarbij zowel ondernemers als ouders betrokken zijn. In een aantal gevallen gaat de fraude buiten de ouders om. Het aantal fraudezaken waarbij door de rechter uitspraak is gedaan, heeft betrekking op een benadelingsbedrag van gemiddeld € 6 mln. per jaar. Bij de bestuursrechtelijke handhaving (met oplegging van boetes) als bij de strafrechtelijke onderzoeken onterecht uitgekeerde bedragen teruggevorderd.

² Het betreft hier een analyse over de kinderopvangtoeslag die in de jaren 2012, 2013 en 2014 is toegekend.

Datum

Onze referentie

- Uit de nadere analyses is gebleken dat de problematiek van de hoge terugvorderingen niet zozeer samenhangt met wijzigingen in het inkomen maar eerder voortvloeien uit wijzigingen in het gebruik. Een overstap naar een vastgesteld inkomen (t-2) dringt daarmee de problematiek van de teugvorderingen wel terug.

Het huidige stelsel legt de verantwoordelijkheid voor de aanvraag en het doorgeven van wijzigingen geheel bij de ouder. Daarbij zijn de regels van de kinderopvangtoeslag complex. Dit leidt er toe dat ouders fouten maken en extra acties moeten ondernemen om fouten te corrigeren. De voorschotbetalingen lopen door op basis van door de ouder geschatte gegevens, tenzij de ouder een wijziging doorgeeft. Dat gaat gelukkig vaak goed. Maar het gaat ook te vaak mis. Juist voor ouders die minder goed met de systematiek en regelgeving kunnen omgaan, kan dat tot schrijnende situaties leiden omdat het bij de kinderopvangtoeslag veelal om relatief grote bedragen gaat.

Conclusie probleemanalyse

Ik concludeer, op basis van de analyse, dat de problematiek die aan de huidige kinderopvangtoeslag ten grondslag ligt in de kern wordt veroorzaakt door een combinatie van vier factoren:

- a. De voorschotsystematiek van het toeslagenstelsel, waarbij de toeslag maandelijks vooraf betaald wordt op basis van de schatting die ouders maken van hun gebruik en inkomen. Het feit dat de kinderopvangtoeslag in verhouding tot de andere toeslagen een hoge vergoeding kent, zorgt ervoor dat al snel sprake is van een hoge terugvordering. Het is intrinsiek moeilijk die inschatting goed te doen.
- b. Het proces van vaststellen van de definitieve toeslag, *startend* een half jaar na de laatste voorschotbetaling. In september van het jaar volgend op het opvangjaar is ongeveer de helft van de toeslagen definitief vastgesteld, de rest volgt later. Gevolg is dat afwijkingen tussen schatting en gerealiseerd gebruik van de kinderopvang langer blijven doorlopen en daardoor de vordering laat oplopen.
- c. De eenzijdige verantwoordelijkheidsverdeling, waarbij ouders volledig verantwoordelijk zijn voor het doorgeven van de relevante wijzigingen en met een terugvordering te maken kunnen krijgen als ze dit niet goed doen;
- d. De complexe regelgeving, waardoor het voor ouders niet altijd duidelijk is wanneer wijzigingen moeten worden doorgegeven of wanneer er geen recht meer is op KOT. Het recht op en de hoogte van de kinderopvangtoeslag is in het huidige stelsel afhankelijk van omstandigheden die kunnen wijzigen. Zo kan onder meer het recht vervallen of gebruik en inkomen wezenlijk gaan afwijken, waardoor grote terugvorderingen van de kinderopvangtoeslag kunnen ontstaan als ouders deze wijzigingen niet op tijd doorgeven

Dit zorgt ervoor dat de kinderopvangtoeslag een voor de Belastingdienst inherent lastig uit te voeren regeling is en voor een deel van de ouders tot onverwachte en nadelige effecten leidt. De Belastingdienst heeft in de afgelopen tijd maatregelen genomen die er op gericht zijn terugvorderingen te beperken. Maar met deze maatregelen kunnen de hierboven beschreven fundamentele oorzaken onvoldoende worden ondervangen.

Directe financiering van kinderopvangorganisaties als oplossing

Datum

Onze referentie

Het kabinet is in 2014 gestart met een onderzoek naar een nieuwe financieringssysteem waarin de voorschotsystematiek losgelaten wordt en waarin kinderopvangorganisaties maandelijks rechtstreeks door de Rijksoverheid worden gefinancierd op basis van het gebruik van kinderopvang, op grond van factuurgegevens. Daardoor hoeft het gebruik niet meer te worden geschat en worden wijzigingen veel sneller onderkend.

De Rijksoverheid int de verschuldigde eigen bijdrage bij de ouders. Omdat er in deze situatie geen sprake meer is van een voorschotsystematiek zal het aantal terugvorderingen fors verminderen (naar schatting 80% daling). Er zullen veel minder ouders in de problemen komen door hoge terugvorderingen, veruit de meeste ouders weten direct waar ze financieel aan toe zijn, en de mogelijkheden voor vergissingen en misbruik nemen af. De post oninbare vorderingen zal naar verwachting aanzienlijk lager worden.

Er vindt een verschuiving van verantwoordelijkheden plaats. Waar in het huidige stelsel de ouder volledig verantwoordelijk is voor de kinderopvangtoeslag, zullen in het beoogde stelsel de organisaties een deel van de verantwoordelijkheid overnemen. Tegenover een lichte toename van de regeldruk voor kinderopvangorganisaties staat echter een forse afname van de regeldruk voor ouders.

Directe Financiering is vanzelfsprekend geen panacee en heeft ook enkele effecten, die het risico in zich dragen de realisatie van de beoogde doelen te verminderen. Zo blijft door de introductie van het vangnet een deel van de voorschotsystematiek voor het inkomensdeel bestaan en daarmee ook een deel van de openstaande vorderingen. Het vermindert het positieve effect van het hanteren van vastgestelde gegevens (factuurgegevens, inkomen t-2) voor een beperkte groep ouders. Daarnaast komt de overheid in het betaalproces tussen ouder en kinderopvangorganisatie te staan en vormt het een extra schakel in het factuurproces. Het is de verwachting van het kabinet dat deze risico's goed kunnen worden beheerd door een aantal wijzigingen door te voeren in de beoogde systematiek.

Ook aan een transitie naar een nieuwe systematiek zijn vanzelfsprekend ook risico's verbonden. Ook in de beoogde situatie is de dienstverlening gebaseerd op een vergaande massale digitale verwerking van de aanvragen en facturen. Daarbij is de uitvoerder afhankelijk van de samenwerking met ketenpartners. De medewerking bij de voorbereiding van de transitie van de sector is hiervoor (zeer) gewenst. In de beoogde aanpak van de transitie is daarin voorzien en in combinatie met de duidelijke go-/no-go-momenten moet dit voldoende waarborgen bieden om de risico's beheersbaar te houden. Naar verwachting zullen de benodigde aanpassingen in de bedrijfsvoering beperkt zijn voor die kinderopvangorganisaties die nu al beschikken over professionele administratieve processen en systemen.

Het BIT heeft eerder aangegeven het tijdspad voor implementatie als zeer krap te beoordelen. Met de nu beoogde invoeringstermijn wordt de implementatieperiode met één jaar verlengd en daarmee wordt ook op dit punt tegemoet gekomen aan het BIT-advies.

Alternatieve oplossingen

In reacties op de internetconsultatie en in de toetsen zijn onder meer vragen gesteld over alternatieve oplossingen voor de huidige problematiek bij de KOT. Zo heeft het BIT in zijn advies alternatieve oplossingen voorgedragen die wellicht

Datum

Onze referentie

minder risico's met zich meebrengen en die de problematiek mogelijk (gedeeltelijk) oplossen.

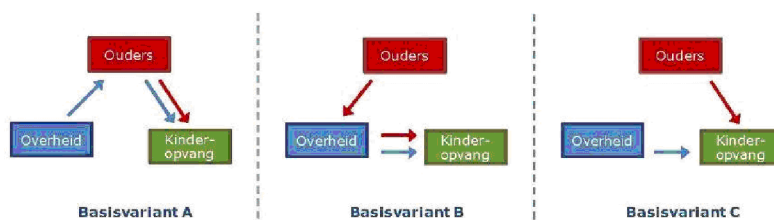
Mede tegen deze achtergrond heb ik opnieuw alternatieven voor het oplossen van de huidige problematiek gezien. Hieronder schets ik in het kort de alternatieven die de revue zijn gepasseerd en de afwegingen die hierbij zijn gemaakt. In de meegestuurde rapportage ga ik hier veel uitgebreider op in.

Alternatieven zijn erop beoordeeld of ze:

- In belangrijke mate een oplossing bieden voor de problematiek waarmee ouders te maken hebben bij de kinderopvangtoeslag.
- Bijdragen aan de bevordering van de arbeidsparticipatie;
- Een vorm van vraagfinanciering betreffen, zodat marktwerking en keuzevrijheid van ouders gewaarborgd blijven;
- Geen grote budgettaire gevolgen hebben;
- Beperkte inkomenseffecten hebben;

Gelet op de overstijgende doelstelling om de arbeidsparticipatie te bevorderen, en daarbij de ouders in hun beslissing te stimuleren, zijn er in principe twee basisvarianten te onderkennen om ouders tegemoet te komen in de kosten van kinderopvang en tegelijkertijd een inkomensafhankelijke bijdrage te laten betalen (zie figuur):

- Basisvariant A: een stelsel waarbij de overheid in een of andere vorm een inkomensafhankelijke toeslag verstrekt aan de ouder;
- Basisvariant B: een stelsel waarbij de overheid de kinderopvangorganisaties direct bekostigt en de eigen inkomensafhankelijke bijdrage van de ouder incasseert.

Figuur: mogelijke basisvarianten voor financiering van de kinderopvangsector

Een tussenvariant (C) van beide stelsels, waarbij de ouder de eigen bijdrage rechtstreeks aan de kinderopvangorganisatie betaalt en de overheid het restant van de factuur betaalt, is niet realistisch. Dit zou betekenen, naast allerlei uitvoeringstechnische problemen, dat de kinderopvangorganisatie inzicht krijgt in de inkomenspositie van de ouder. Dat zou een te grote inbreuk op de privacy van ouders betekenen.

Alternatieve oplossingen binnen het toeslagenstelsel (basisvariant A)

Een belangrijke verklarende factor voor de huidige problematiek is de voorschotsystematiek in combinatie met een vaststellingsproces dat een ongeveer half jaar na afloop van het jaar start. Die voorschotsystematiek blijft binnen de huidige opzet van het toeslagenstelsel intact.

De afgelopen periode is mede op suggestie van het BIT ingegaan op de vraag of er verbeteringen binnen de huidige kinderopvangtoeslag mogelijk zijn. Daarbij is onder andere gekeken naar gebruik van een reeds vastgesteld inkomen in plaats

Datum

Onze referentie

van het actueel inkomen, en het gebruik van factuurgegevens van de kinderopvangorganisaties, waardoor het voorschot sneller kan worden aangepast aan de actualiteit. Van belang daarbij is de constatering uit de heroriëntatie dat het gebruik van een vastgesteld inkomen de problematiek van de terugvorderingen in aantal fors zal verminderen, maar dat de problematische terugvorderingen vooral door het *gebruik* (niet door wijzigingen in het inkomen) worden veroorzaakt. De problematische terugvorderingen worden hier dus niet effectief aangepakt.

Naast het feit dat met het vastgesteld inkomen de kern van de problematiek slechts ten dele wordt geraakt, is een belangrijk effect dat er twee inkomensbegrippen in het toeslagenstelsel komen, met de daarmee samenhangende begripsverwarring bij burgers: dan zouden burgers die bijvoorbeeld kinderopvangtoeslag en zorgtoeslag ontvangen voor beide toeslagen een verschillend inkomen moeten gebruiken. Dat is een ongewenste situatie.

Dit voegt complexiteit toe aan het toeslagenstelsel, waarbij de ketenafhankelijkheid toeneemt vanwege het gebruik van factuurgegevens van kinderopvangorganisaties, en risico's op het terrein van ICT veroorzaken. Daar komt bij dat de uitvoeringskosten van een aangepaste kinderopvangtoeslag jaarlijks hoger zullen zijn dan bij de huidige uitvoering van de KOT.

Alternatieve oplossingen binnen een stelsel van directe financiering van kinderopvangorganisaties (basisvariant B)

Er is ook gekeken naar alternatieve oplossingen binnen een stelsel waarin kinderopvangorganisaties direct worden bekostigd. Hieronder ga ik kort op enkele alternatieven in. De bijgevoegde rapportage gaat hier uitgebreider op in.

Een mogelijk alternatief is dat de overheid kindplekken inkoopt bij een kinderopvangorganisatie. De overheid betaalt voor deze plekken aan de kinderopvangorganisatie ongeacht of er daadwerkelijk kinderen worden opgevangen. Deze variant is dus minder gericht dan de beoogde variant, omdat er geen direct zichtbare koppeling met het werkelijke gebruik te maken is.

Een andere vorm van directe financiering van kinderopvangorganisaties is het invoeren van kinderopvang als basisvoorziening, waarbij in ieder geval voor een aantal dag(del)en per week geen eigen bijdrage door de ouders betaald hoeft te worden. De overheid financiert in dat geval voor 100% de kinderopvangorganisatie voor de dagdelen die als basisvoorziening aan ouders wordt aangeboden. Dit maakt de systematiek eenvoudiger, omdat er geen eigen bijdrage van ouders berekend en geïnd hoeft te worden. Deze variant heeft echter grote budgettaire gevolgen, omdat de overheid voor een deel van de uren 100% gaat financieren, terwijl er in de huidige en voorgestelde systematiek een eigen bijdrage door ouders wordt betaald. Bovendien vervalt de koppeling met arbeidsparticipatie, omdat de basisvoorziening voor alle ouders beschikbaar is, ongeacht of zij werken.

Een derde alternatief is een systeem gebaseerd op vouchers. De ouder ontvangt een voucher van de overheid waarmee hij of zij kinderopvang kan inkopen. De ouder betaalt een inkomensafhankelijke eigen bijdrage aan de overheid, onafhankelijk van de uurprijs van de kinderopvangorganisatie. Deze voucher kan hij vervolgens inwisselen bij een geregistreerde kinderopvangorganisatie naar keuze. Dit alternatief is echter uitvoeringstechnisch omslachtig en beperkt de marktwerking, omdat de overheid een gestandaardiseerd tarief aan de kinderopvangorganisatie uitbetaalt.

Datum

Onze referentie

Conclusie heroriëntatie

Op grond van de analyse die tijdens de heroriëntatie is uitgevoerd, trek ik de conclusie dat de problematiek die aan de huidige KOT ten grondslag ligt, in belangrijke mate wordt veroorzaakt door de voorschotsystematiek in combinatie met het relatief hoge bedrag van de tegemoetkoming en het jaarlijks achteraf vaststellen van de definitieve toeslag. Gecombineerd met de complexe regelgeving leidt dit ertoe dat de kinderopvangtoeslag een voor de Belastingdienst lastig uit te voeren regeling is en voor een deel van de ouders tot nadelige effecten leidt.

Het gebruik van het vastgestelde inkomen uit jaar t-2 helpt om het totaal aantal vorderingen terug te dringen. De problematische vorderingen worden echter veroorzaakt door verschillen die ontstaan tussen geschatte en gerealiseerde opvanglasten (uren, tarief) of het achteraf constateren dat er geen recht op KOT was.

Uit de heroriëntatie komt verder naar voren dat een stelsel gebaseerd op directe financiering in termen van doelrealisatie en budgettaire gevolgen te prefereren valt, boven aanpassingen binnen de toeslagensystematiek. Directe financiering kent ook echter ook nadelen, zoals een verhoging van administratieve lasten voor kinderopvangorganisaties.

Alles overziend, daarbij de baten, kosten en risico's van de verschillende alternatieven meewegend, ben ik tot het besluit gekomen om de overgang naar de nieuwe systematiek, met een directe financiering van kinderopvangorganisaties, door te zetten. Ook zal ik verdere investeringen doen om een soepele transitie naar de nieuwe systematiek mogelijk te maken.

De transitie naar een dergelijk stelsel vergt de komende jaren weliswaar investeringen, maar levert aanzienlijk meer op in het oplossen van knelpunten en in structureel lagere uitvoeringskosten. De met de transitie gepaard gaande risico's acht ik beheersbaar.

Budgettaire gevolgen

In aanloop van indiening en behandeling van het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer vinden investeringen in de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) plaats. In aanvulling op de eerdere investeringen van x mln. in 2015 en 2016 zijn de additionele uitgaven voor 2016 €2,9 mln. en voor 2017 €15,3 mln. Deze kosten worden onder andere gedekt uit de incidentele middelen die beschikbaar komen omdat de invulling van het "€ 200 mln. intensiveringspakket in kinderopvang" in de eerste jaren niet het volledig beschikbaar gestelde budget vereisen. Zoals aangegeven in mijn brief van X augustus De budgettaire consequenties voor 2016 en 2017 zijn verwerkt in de begroting voor 2017, die het kabinet op Prinsjesdag aan uw Kamer aanbiedt.

De financiële consequenties voor 2018 en verder zijn niet in de begroting 2017 opgenomen. Structureel is de verwachting dat de uitvoering van de nieuwe financieringssysteematiek door DUO minder zal kosten (bandbreedte € 31,5 tot 38 mln per jaar) dan de uitvoering van de kinderopvangtoeslag door de belastingdienst. De nieuwe systematiek kan dus naar verwachting gefinancierd worden uit de vrijval van financiële middelen bij de Belastingdienst.

Datum

Onze referentie

Bijlage 6

De geraamde kosten van de overgang naar een nieuw stelsel worden gedekt door een eenmalige vrijval van middelen. In de huidige situatie wordt jaarlijks meer uitgegeven aan kinderopvangtoeslag dan waarop ouders recht hebben (overfinanciering). Het teveel wordt in de volgende jaren teruggevorderd. Als gevolg van de overgang naar de nieuwe systematiek neemt de overfinanciering af. Tegelijkertijd komen er nog wel inkomsten (terugvorderingen) binnen vanuit het huidige stelsel. Dit leidt tot een eenmalige vrijval van middelen. In het wetsvoorstel zullen de meerjarige financiële consequenties in detail worden toegelicht.

Vervolgstappen

Ik heb het voornemen om het wetsvoorstel voor de nieuwe financieringssystematiek nog deze kabinetsperiode in te dienen. Het stelsel kan dan naar verwachting op 1 januari 2020 volledig operationeel zijn, met eventuele geleidelijke invoering in 2019. Dat betekent dat de voordelen inclusief de te realiseren besparingen van een nieuw stelsel zo snel mogelijk worden gerealiseerd.

Zoals aangegeven zal ik de beoogde systematiek op een aantal punten aanpassen om tegemoet te komen aan de ontvangen reacties uit de internetconsultatie en de uitgevoerde toetsen. Dit betreft onder andere het verder stroomlijnen van de factuur- en betaalprocessen tussen ouder, kinderopvangorganisatie en DUO. Deze aanpassingen zal ik in afstemming met de verschillende veldpartijen tot stand brengen. Daarmee komen we in gezamenlijkheid tot een robuuste, toekomstbestendige financieringssystematiek die ouders meer en eerder financiële zekerheid biedt, hoge terugvorderingen zoveel mogelijk terugdringt en minder gevoelig is voor fouten.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

L.F. Asscher

Datum

Onze referentie

Met opmerkingen Afhankelijk van besluit
stuurgroep en minister tekst aanpassen.